

kia koe ki te Maori mo to whenua te take. Ko te nuinga o nga Mema o te Paremata o te Ropu o nga Tangata Mahi kaore he taunga waewae i tenei motu noreira kaore he awangawangatanga e pa kia ratou ki te mhuu i nga taonga me nga whenua o nga tangata whai taonga, whai whenua.

He kupu whakamutunga. Kia mama te ngakau ki te whiriwhiri i nga whakamarama kua oti nei te whakaatu atu. Kua e waiho ko nga pakanga o enei ra kua huri ake nei hei whakamatapo i o koutou ngakau i o koutou whakaaro. Kaore aku mauahara. Kua murua e au nga hara o te hunga i tahuri mai ki te patu i taku kohamo i enei wa ka mahue ake nei. Ko taku e whai ana kia kotahi te whakaaro o nga Iwi Maori o te Taihauauru ara o te Motu katoa ki te turaki i nga mahi a tenei ropu kei taka tatou ki roto ki te mate. Kia kaha te karo i a koutou i nga mahi whakawai a nga mokai kaka a tenei ropu.

E te Iwi whakatangata kia kaha. Heoi ano.

Na ta koutou mokai.

—Na M. Pomare.

HE HINGANGA TANIWHA.

Na D. P. Hawiki.

T E TOA TAKITINI—Tenei te whakapaunga o nga morehu rangatira o te ihu o te waka nei o Matatua kua tangohia i roto i tenei ra.

No te Turei te 28 o nga ra o Aperira ka hinga te totara whakamutunga o te ihu o te waka nei o Matatua ara, a Pouawha Meihana. Ko ona tau e 63.

He tangata rangatira he tangata pai he awhina i te pani i te rawakore. He tangata piripono hoki ki te Kingi. No reira kai te pouri ona iwi me ona hapu ki tona matenga. Ka hoki nga whakaaro whakamuri kia Te Hurinui Apanui me Tiaki Rewiri i tangohia e te mate i te tau ka taha nei. Enei rangatira e 3 no te ihu katoa o te waka nei o Matatua. Ko enei rangatira i tae katoa ki Poneke i te tau 1923 i Akuhata te marama ki te whaka haere i te whenua Raupatu me nga rangatira hoki o Tuhoe. Ko Tepouwhare Rongokataia te mea o Tuhoe kua mate. Koinei te tino take o te pouri mo enei rangatira kua wehe atu nei. H kore i tutuki no tenei take nui whaka hara-hara ka mate ai. E kore e taea i te kaha o te mate.

Ko te mate te ringa kaha i te ao. Kua tahuri te waka nei a Matatua. Kua kore he kaitia. Kua kore he kapene. Pera hoki me nga rangatira o te Tairawhiti, ara me Paratene Ngata tae mai kia Tekani Pere. Kanui te mounmou o te hanga nei o te rangatira ki te mate. Kua hoki te wahi ki te oneone tae noa hoki ki te wahi ki te Atua. Noreira manaakitia *Te Toa Takitini* kia taea ai te roanga o enei ra e tu mai nei i mua i tona aroaro.

Kai te noho mahara tonu atu nga kotiro o Ruatoki nei ki te kutanga kia ratou hei awhina i te whare karakia o Hukarere. Kai te whaka taetae tonu a Rohe Rangi, me Patu Nikora me Ngatapa Paul, ki te kimikimi i te tahi mahi e taka mai ai te herengi a te tangata matapo kore e kite i nga whanuitanga o enei tu momo mahi. Tera ano e tuku atu ki *Te Toa Takitini*.

Kia ora te kaita i te mokai tangi pai nei.